

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

20 päivänä lokakuuta 2022*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjuminen –
Direktiivi 2011/7/EU – 12 artiklan 4 kohta – Ajallinen soveltamisala – Ennen 16.3.2013
vakiintunut käytäntö, jonka mukaan viivästyskorjoja ja perintäkulojen korvauksia ei peritä –
Käytäntö, jota sovelletaan kyseisen ajankohdan jälkeen tehtyihin yksittäisiin tilauksiin –
7 artiklan 2 ja 3 kohta – Selvästi kohtuuttomat sopimusehdot ja sopimattomat menettelyt –
Vapaaehtoinen luopuminen

Asiassa C-406/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka korkein oikeus
(Suomi) on esittänyt 1.7.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin
tuomioistuimeen samana päivänä, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

A Oy

vastaan

B Ky ja

C:n kuolinpesä,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. Gratsias sekä tuomarit I. Jarukaitis ja Z. Csehi
(esittelevä tuomari),

julkisasiamies: A. M. Collins,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- A Oy, edustajanaan K. Tenhovirta, asianajaja,
- Suomen hallitus, asiamiehenään A. Laine,

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

– Euroopan komissio, asiamiehinään G. Gattinara, T. Simonen ja I. Söderlund, päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta, on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 16.2.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/7/EU (EUVL 2011, L 48, s. 1) 7 artiklan 2 ja 3 kohdan sekä 12 artiklan 4 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä A Oy sekä toisaalta B Ky ja C:n kuolinpesä ja jossa on kyse 135 laskun, joiden eräpäivät olivat 10.4.2015–21.2.2018, maksamisesta myöhässä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2011/7

- 3 Direktiivin 2011/7 johdanto-osan 12, 16 ja 28 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”(12) Maksuviivästys on sopimusrikkomus, joka on tehty velallisen kannalta taloudellisesti houkuttelevaksi useimmissa jäsenvaltioissa alhaisen tai puuttuvan viivästyskoron ja/tai hitaan perintämenettelyn vuoksi. Päätäväinen siirtyminen täsmälliseen maksukulttuuriin, jossa koronperintäoikeuden poissulkemisen olisi aina katsottava olevan selvästi kohtuuton sopimusehto tai selvästi sopimaton menettely, on tarpeen tämän suuntauksen muuttamiseksi ja viivästysten ehkäisemiseksi. Tällaiseen suunnanmuutokseen olisi kuuluttava myös nimenomaisten säännösten säätäminen maksuajoista ja aiheutuneiden kulujen korvaamisesta velkojille sekä muun muassa se, että perintäkulujen korvaamisoikeuden poissulkemisen olisi oletettava olevan selvästi kohtuutonta tai sopimatonta.
--
(16) Tällä direktiivillä ei saisi velvoittaa velkojia perimään viivästyskorkoa. Tässä direktiivissä olisi sallittava, että velkoja perii maksun viivästyessä viivästyskorkoa antamatta ennakoilmoitusta sopimuksen täyttämättä jättämisestä tai muuta vastaavaa ilmoitusta, jossa muistutetaan velallista hänen maksuvelvoitteestaan.
--

- (28) Tällä direktiivillä olisi estettävä sopimusvapauden väärinkäyttö velkojan vahingoksi. Tällaisena väärinkäyttönä voidaan pitää sitä, että maksupäivää tai -aikaa, viivästyskorkoa tai perintäkulujen korvaamista koskeva sopimusehto tai menettely ei ole perusteltu velalliselle myönnettyjen ehtojen johdosta tai sen pääasiallisena tarkoituksena on parantaa velallisen maksuvalmiutta velkojan kustannuksella. – – Etenkin koronperintäoikeuden täydellistä poissulkemista olisi aina pidettävä selvästi kohtuuttomana tai sopimattomana, kun taas perintäkulujen korvaamisoikeuden poissulkemisen olisi oletettava olevan selvästi kohtuutonta tai sopimatonta. Tämä direktiivi ei saisi vaikuttaa kansallisiin säännöksiin, jotka liittyvät sopimusten tekotapaan tai joilla säännellään velalliselle kohtuuttomien sopimusehtojen pätevyyttä.”
- 4 Kyseisen direktiivin 1 artiklan, jonka otsikko on ”Kohde ja soveltamisala”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:
- ”1. Tämän direktiivin tavoitteena on kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjuminen, jotta voidaan varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja edistää näin yritysten ja erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) kilpailukykyä.
2. Tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin kaupallisista toimista korvauksena suoritettaviin maksuihin.”
- 5 Mainitun direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:
- ”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:
- 1) ’kaupallisilla toimilla’ yritysten tai yritysten ja viranomaisten välisiä toimia, jotka johtavat tavaroiden toimittamiseen tai palvelujen suorittamiseen korvausta vastaan;
- –
- 4) ’maksuviivästyksellä’ maksua, jota ei suoriteta sopimukseen tai lakiin perustuvan maksuajan kuluessa, kun 3 artiklan 1 kohdassa – – säädetyt ehdot täyttyvät;
- 5) ’viivästyskorolla’ lakisääteistä viivästyskorkoa tai yritysten välillä sovittua korkoa, jollei 7 artiklasta muuta johdu;
- 6) ’lakisääteisellä viivästyskorolla’ yksinkertaista viivästyskorkoa, jonka määrä vastaa viitekorkoa korotettuna vähintään kahdeksalla prosenttiyksiköllä – –”
- 6 Saman direktiivin 3 artiklan, jonka otsikko on ”Yritysten väliset kaupalliset toimet”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:
- ”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon yritysten välisissä kaupallisissa toimissa ilman, että maksumuistutus on tarpeen, kun seuraavat edellytykset täyttyvät:
- a) velkoja on täyttänyt sopimukseen ja lakiin perustuvat velvoitteensa; ja
- b) velkoja ei ole saanut erääntynyttä määrää ajoissa, paitsi jos velallinen ei ole vastuussa viivästyksestä.”

7 Direktiivin 2011/7 4 artikla koskee yritysten ja viranomaisten välisiä kaupallisia toimia. Kyseisen artiklan 3 kohdassa säädetään muun muassa, että jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kaupallisissa toimissa, joissa velallinen on viranomaisen, maksuaika ei ylitä tiettyjä kyseisessä 3 kohdassa täsmennettyjä määräaikoja. Mainitun artiklan 4 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus tietyissä olosuhteissa pidentää 3 kohdassa tarkoitettuja määräaikoja.

8 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Perintäkulojen korvaaminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että viivästyskoron tullessa kaupallisissa toimissa maksettavaksi 3 tai 4 artiklan mukaisesti velkojalla on oikeus saada velalliselta vähintään kiinteä 40 euron summa.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitettu kiinteä summa on maksettava, ilman että maksumuistutus on tarpeen, korvauksena velkojan omista perintäkuluista.

3. Velkojalla on oikeus saada velalliselta 1 kohdassa tarkoitettun kiinteän summan lisäksi kohtuullinen korvaus perintäkuluista, jotka ylittävät tämän kiinteän summan ja ovat aiheutuneet velallisen maksuviivästyksestä. – –”

9 Mainitun direktiivin 7 artiklan, jonka otsikko on ”Kohtuuttomat sopimusehdot ja sopimattomat menettelyt”, 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että maksupäivää tai -aikaa, viivästyskorkoa tai perintäkulojen korvaamista koskevaa sopimusehtoa tai menettelyä joko ei voida panna täytäntöön tai että se antaa oikeuden vaatia vahingonkorvausta, jos sopimusehto on selvästi kohtuuton tai menettely on selvästi sopimaton velkojaa kohtaan.

Ratkaistaessa sitä, onko sopimusehto selvästi kohtuuton tai menettely selvästi sopimaton velkojaa kohtaan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettulla tavalla, otetaan huomioon kaikki tapausta koskevat seikat, mukaan lukien:

a) selvä poikkeaminen hyvästä liiketavasta kunniallisen ja vilpittömän menettelyn vaatimuksen vastaisesti;

b) tuotteen tai palvelun luonne; ja

c) se, onko velallisella objektiivista syytä poiketa lakisääteisestä viivästyskorosta, – – maksuajasta tai 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta kiinteästä summasta.

2. Sopimusehto tai menettely, jonka mukaan viivästyskorkoa ei voida periä, on 1 kohtaa sovellettaessa katsottava selvästi kohtuuttomaksi tai sopimattomaksi.

3. Sopimusehto tai menettely, jonka mukaan perintäkuluista ei voi saada korvausta 6 artiklan mukaisesti, on 1 kohdan soveltamiseksi oletettava selvästi kohtuuttomaksi tai sopimattomaksi.”

- 10 Saman direktiivin 12 artiklassa, jonka otsikko on ”Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on saatettava 1–8 ja 10 artiklan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 16 päivänä maaliskuuta 2013. Niiden on toimitettava viipymättä nämä säännökset kirjallisina [Euroopan] komissiolle.

– –

4. Saattaessaan tätä direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöä jäsenvaltiot päättävät, jättävätkö ne sen soveltamisalan ulkopuolelle sopimukset, jotka on tehty ennen 16 päivää maaliskuuta 2013.”

- 11 Direktiivin 2011/7 13 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kumotaan [kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 29.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/35/EY (EYVL 2000, L 200, s. 35)] 16 päivästä maaliskuuta 2013 alkaen, sanotun kuitenkin vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa määräaika, jonka kuluessa niiden on saatettava mainittu direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sovellettava sitä. Mainittua direktiiviä sovelletaan kuitenkin edelleen sopimuksiin, jotka on tehty ennen kyseistä päivää ja joihin tätä direktiiviä ei sovelleta 12 artiklan 4 kohdan mukaisesti.”

Suomen oikeus

- 12 Direktiivi 2011/7 on saatettu osaksi Suomen oikeutta 18.1.2013 annetulla lailla kaupallisten sopimusten maksuehdoista (30/2013) (jäljempänä maksuehtolaki).
- 13 Maksuehtolain 1 §:n 1 momentin mukaan kyseistä lakia sovelletaan maksuihin, jotka elinkeinonharjoittajan tai hankintayksikön on suoritettava elinkeinonharjoittajalle vastikkeena tavarasta tai palvelusta.
- 14 Mainitun lain 1 §:n 2 momentin mukaan se, mitä kyseisessä laissa säädetään sopimusehdoista, koskee myös sopimuskäytäntöjä.
- 15 Maksuehtolain 8 §:n 1 momentin mukaan sopimusehto, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta viivästyskorkoon, on tehoton. Kyseisen lain 8 §:n 3 momentin mukaan sopimusehto, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta korvaukseen perintäkuluista saatavien perinnästä 1.9.1999 annetun lain (513/1999), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä saatavien perinnästä annettu laki), 10 ja 10 e §:n mukaisesti, on tehoton, jollei ehdon käyttämiseen ole perusteltua syytä.
- 16 Saatavien perinnästä annetussa laissa säädetään vakiokorvauksesta. Kyseisen lain 10 e §:ssä säädetään, että jos maksuehtolain 1 §:ssä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista.
- 17 Maksuehtolain 11 §:n 1 momentissa säädetään, että laki tulee voimaan 16.3.2013. Kyseisen 11 §:n 2 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa tehtyyn sopimukseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 18 Kirjakauppatoimintaa harjoittava B on ollut A:n asiakas huhtikuusta 2009 lähtien ja hankkinut A:lta kirjoja ja muita kirjakauppatarvikkeita tekemällä yksittäisiä tilauksia. A on toimittanut kirjoja B:lle ja lähettänyt sille erillisen laskun kustakin tilauksesta. Osapuolet eivät ole tehneet kirjallista puitesopimusta tai muuta sopimusta kyseessä olevien tavaroiden tilaamisesta ja toimittamisesta. Ne eivät myöskään ole sopineet erikseen kirjallisesti laskujen maksamista ja viivästyskorkoseuraamuksia koskevista yksityiskohdista.
- 19 A vaati 7.5.2018 vireille saattamallaan kanteella käräjäoikeutta (Suomi) velvoittamaan B:n ja sen vastuunalaisen yhtiömiehen C:n yhteisvastuullisesti korvaamaan sille viivästyskorkoja 172,81 euroa ja saatavien perinnästä annetun lain 10 e §:n mukaisia vakiokorvauksia perintäkuluista yhteensä 5 400 euroa. Vaatimustensa tueksi A väitti, että B oli maksanut myöhässä 135 laskua, joiden eräpäivät olivat olleet 10.4.2015–21.2.2018.
- 20 B ja C vastustivat vaatimuksia. Ne myönsivät kyseessä olevien 135 laskun maksamisen viivästyneen eräpäivästä parista päivästä kolmeen viikkoon mutta ilmoittivat kaikkien laskujen tulleen lopulta suoritetuiksi.
- 21 Tältä osin B ja C vetosivat erityisesti kirjakauppa-alan yleiseen käytäntöön ja siihen, ettei A ollut niiden kahdeksanvuotisen yhteistyön aikana milloinkaan aiemmin vaatinut niitä maksamaan viivästyskorkoja tai korvauksia perintäkuluista, vaikka B oli maksanut valtaosan A:n lähettämistä laskuista eräpäivän jälkeen. Ne väittivät, että A:n ja B:n välille oli syntynyt vähintäänkin konkludenttinen sopimus siitä, että B oli voinut tehdä suoritukset kohtuullisessa ajassa eräpäivän jälkeen ilman viivästysseuraamuksia. A:n ja B:n välille oli siten syntynyt sopimus myös siitä, ettei A:lla ollut oikeutta saatavien perinnästä annetun lain 10 e §:n mukaiseen vakiokorvaukseen perintäkuluista.
- 22 Käräjäoikeus hylkäsi A:n kanteen.
- 23 Kyseinen tuomioistuin totesi tältä osin asiassa olevan ratkaisevaa, oliko A:lla oikeus viivästyskorkoon. Se viittasi maksuehtolain 8 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan sopimusehto, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta viivästyskorkoon maksuviivästyksen seurauksena, on tehoton. Koska kyseinen säännös on pakottava, A ja B eivät voineet sopia siitä, ettei A:lla ollut lainkaan oikeutta viivästyskorkoon.
- 24 Mainittu tuomioistuin katsoi kuitenkin näytetyksi, että A:n ja B:n välillä oli ollut liiketavaksi muodostunut pitkäaikainen käytäntö, jonka perusteella lasku oli voitu maksaa kohtuullisessa ajassa eräpäivän jälkeen ilman viivästyskorkoa. Sen mukaan kyseinen käytäntö ei ollut maksuehtolain 8 §:n 1 momentin vastainen, joten A:lla ei ollut oikeutta saada viivästyskorkoa eikä siten vakiokorvausta perintäkuluista.
- 25 Hovioikeus (Suomi), johon A valitti, pysytti ensimmäisessä oikeusasteessa annetun tuomion ja katsoi, että A:n ja B:n käytännöstä oli tullut osa niiden välistä sopimusta. Sen mukaan sovellettavat säännökset eivät estä sitä, että viivästyskoron alkamisajankohta muodostuu osapuolten käytännön perusteella laskun eräpäivästä poikkeavaksi. Se katsoi vielä, ettei sovittu käytäntö ollut myöskään kohtuuton tai sopimaton eikä siten pakottavan lainsäädännön vastainen.
- 26 A on valittanut korkeimpaan oikeuteen (Suomi), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin.

- 27 A väittää valituksensa tueksi pääasiallisesti, että lainsäädännön pakottavuuden vuoksi sillä ja B:llä ei ollut oikeutta sopia konkludenttisesti tai muutenkaan viivästyskoron maksamisesta velkojan oikeuksia loukkaavalla tavalla.
- 28 A väittää lisäksi maksuehtolain 11 §:n 1 ja 2 momentin säännösten osalta, että kukin yksittäinen tilaus muodosti sopimuksen eikä asiassa ole kysymys kestopimuksista tai käytännöstä, joka olisi syntynyt ennen maksuehtolain voimaantuloa.
- 29 B ja C:n kuolinpesä katsovat sitä vastoin, että viivästyskoron maksuvelvollisuuden alkamisajankohdasta voidaan poiketa toisin sopimalla tai kauppatavalla.
- 30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ja erityisesti 1.6.2017 annetusta tuomiosta Zarski (C-330/16, EU:C:2017:418) ei ilmene selvää vastausta siihen kysymykseen, miten on tulkittava direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohdan ilmaisua ”sopimukset, jotka on tehty ennen 16 päivää maaliskuuta 2013”, jos osapuolten välisessä liikesuhteessa noudatettavan, viivästysseuraamuksia koskevan sopimuskäytännön katsotaan syntyneen ennen mainittua päivää, mutta kukin niistä yksittäisistä tilauksista, joiden perusteella viivästyskorkoa ja perintäkuluja vaaditaan, on tehty mainitun päivän jälkeen. Sen mukaan sovellettavista säännöksistä tai kyseisestä oikeuskäytännöstä ei ole saatavissa selvää vastausta myöskään siihen, onko osapuolten noudattamaa käytäntöä, jonka mukaan velkoja ei ole vaatinut viivästysseuraamuksia lyhyistä maksuviivästyksistä, pidettävä selvästi kohtuuttomana sopimusehtona tai sopimattomana menettelynä.
- 31 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää tältä osin, että kun direktiivi 2011/7 saatettiin osaksi Suomen oikeutta, kansallinen lainsäätäjä käytti kyseisen direktiivin 12 artiklan 4 kohdassa säädettyä mahdollisuutta.
- 32 Lisäksi se katsoo, että – kuten käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa todettiin – vuodesta 2009 A:n ja B:n välillä keskeytyksittä jatkuneesta sopimuskäytännöstä, jossa enintään kuukauden maksamatta olleista laskuista ei peritä viivästysseuraamuksia, on tullut kansallisen oikeuden nojalla osa osapuolten välisiä sopimuksia.
- 33 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella ei kuitenkaan ole selvää, onko tällaista käytäntöä – mikäli sen katsottaisiin muodostuneen kyseisiä osapuolia sitovaksi ennen 16.3.2013 – ja kaikkien mainittujen osapuolten välillä kyseisen ajankohdan jälkeen tehtyjen yksittäisten tilausten muodostamaa kokonaisuutta pidettävä direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuna sopimuksena, joka on tehty ennen 16.3.2013, jolloin ne kaikki voisivat rajautua direktiivin 2011/7 soveltamisalan ulkopuolelle.
- 34 Siltä varalta, että direktiiviä 2011/7 katsotaan voitavan soveltaa 16.3.2013 jälkeen tehtyihin tilauksiin, vaikka kyseinen käytäntö oli vakiintunut ennen kyseistä ajankohtaa, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, onko kyseinen käytäntö sellainen direktiivin 2011/7 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sopimusehto tai menettely, jonka mukaan viivästyskorkoa ei voida periä, ja toisaalta 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu sopimusehto tai menettely, jonka mukaan perintäkuluista ei voi saada korvausta, ja onko tämän seurauksena mainittu käytäntö ”katsottava selvästi kohtuuttomaksi tai sopimattomaksi” ensin mainitussa säännöksessä tarkoitettulla tavalla ja ”oletettava selvästi kohtuuttomaksi tai sopimattomaksi” jälkimmäisessä säännöksessä tarkoitettulla tavalla.

- 35 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan luopuminen viivästyskoroista ja maksuviivästyksen liittyvien perintäkulojen korvaamisesta perustuu käsiteltävänä olevassa asiassa käytäntöön, jossa asianomainen velkoja on hyväksynyt sen, ettei niitä peritä lyhyehköistä eli alle kuukauden pituisista maksuviivästyksistä, mikäli pääoma tulee maksetuksi. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella ei kuitenkaan voida sen mielestä vastata kysymykseen siitä, voiko tällainen käytäntö vakiintuessaan tulla velkojaa sitovaksi direktiivin 2011/7 estämättä.
- 36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tässä yhteydessä lähinnä 16.2.2017 annettua tuomiosta IOS Finance EFC (C-555/14, EU:C:2017:121) ja 28.1.2020 annettua tuomiosta komissio v. Italia (Maksuviivästysten torjumista koskeva direktiivi) (C-122/18, EU:C:2020:41) ilmenevien oikeusohjeiden sovellettavuutta siitä syystä, että kyseisiin tuomioihin johtaneissa asioissa oli kyse viranomaisen maksuviivästyksistä, kun taas pääasiassa maksuviivästykset johtuvat yksityisoikeudellisesta subjektista.
- 37 Tässä tilanteessa korkein oikeus on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle sellaisen viivästysseuraamuksia koskevan sopimuskäytännön, joka on vakiintunut osapuolten välille yksittäisten tilausten yhteydessä ennen 16.3.2013, vaikka ne yksittäiset tilaukset, joihin perustuen viivästysseuraamuksia peritään, on tehty tämän ajankohdan jälkeen?
- 2) Mikäli vastaus ensimmäiseen kysymykseen on kielteinen, onko direktiivin 2011/7 7 artiklan 2 ja 3 kohtaa tulkittava niin, että kysymyksessä 1 kuvattua sopimuskäytäntöä on pidettävä säännöksissä tarkoitettuna sopimusehtona tai menettelynä, jonka mukaan viivästyskorkoa tai korvausta perintäkuluista ei voida periä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat jättää kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle viivästyskorkojen ja perintäkuluja koskevan korvauksen maksamista koskevan sopimuskäytännön, kun kyseinen käytäntö on vakiintunut asianomaisten osapuolten välillä ennen 16.3.2013 mutta kun yksittäiset tilaukset, joiden perusteella viivästyskorkoja ja korvausta perintäkuluista vaaditaan, on tehty kyseisen ajankohdan jälkeen.
- 39 Direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohdassa säädetään, että saattaessaan tätä direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään jäsenvaltiot päättävät, jättävätkö ne sen soveltamisalan ulkopuolelle sopimukset, jotka on tehty ennen 16.3.2013.
- 40 Unionin tuomioistuin on jo korostanut, että kyseistä säännöstä on tulkittava koko Euroopan unionissa itsenäisesti ja yhtenäisesti (ks. vastaavasti tuomio 1.6.2017, Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, 25 ja 26 kohta).

- 41 Lisäksi se on jo maininnut yhtäältä, että kyseisen säännöksen sanamuodon perusteella voidaan todeta, että turvautuessaan ilmaisuun ”sopimukset, jotka on tehty” unionin lainsäätäjä on halunnut antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden jättää direktiivin 2011/7 soveltamisalan ulkopuolelle ennen 16.3.2013 solmitut sopimussuhteet kokonaisuudessaan, mukaan lukien mainituista sopimussuhteista aiheutuvat vaikutukset, jotka toteutuvat kyseisen päivämäärän jälkeen (tuomio 1.6.2017, Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, 25, 26 ja 29 kohta).
- 42 Toisaalta se on todennut, että tätä tulkintaa tukevat kyseisen säännöksen asiayhteys ja erityisesti direktiivin 2011/7 13 artiklan, jolla direktiivi 2000/35 kumottiin 16.3.2013 alkaen mutta säädettiin samalla, että direktiiviä 2000/35 sovelletaan kuitenkin edelleen sopimuksiin, jotka on tehty ennen kyseistä päivää ja joihin direktiiviä 2011/7 ei sovelleta sen 12 artiklan 4 kohdan nojalla, ulottuvuus (ks. vastaavasti tuomio 1.6.2017, Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, 30 ja 31 kohta).
- 43 Unionin tuomioistuin päätteli kyseisistä seikoista, että kun jäsenvaltio on käyttänyt mahdollisuutta, joka sille on annettu direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohdassa, sopimukset, jotka on tehty ennen 16.3.2013, säilyvät – ellei direktiivin 2000/35 6 artiklan 3 kohdan b alakohdassa ennen 8.8.2002 tehtyjen sopimusten osalta säädetyn mahdollisuuden käyttämisestä muuta johdu – direktiivin 2000/35 soveltamisalan piirissä, mukaan lukien tällaisten sopimusten tulevat vaikutukset. Niinpä riitautukset, jotka koskevat 16.3.2013 jälkeen erääntyneitä maksuja, eivät voi kuulua direktiivin 2011/7 säännösten soveltamisalaan silloin, kun sopimus, jonka nojalla kyseiset maksut on suoritettava, on tehty ennen kyseistä ajankohtaa ja kun asianomainen jäsenvaltio on käyttänyt direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohdassa säädettyä mahdollisuutta (ks. vastaavasti tuomio 1.6.2017, Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, 32 ja 33 kohta).
- 44 Unionin tuomioistuin on siten todennut, että direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat jättää kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle maksuviivästyksset, jotka liittyvät ennen 16.3.2013 tehdyn sopimuksen täyttämiseen, silloinkin, kun kyseiset viivästyksset tapahtuvat mainitun päivämäärän jälkeen (tuomio 1.6.2017, Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, 34 kohta).
- 45 Edellä esitetystä seuraa, että ratkaiseva seikka sen arvioimiseksi, voiko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen sopimuskäytäntö jäädä direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohdan nojalla kyseisen direktiivin säännösten soveltamisalan ulkopuolelle, on sen sopimuksen tekopäivä, jonka nojalla maksut on suoritettava.
- 46 On kuitenkin todettava, että kyseisen direktiivin johdanto-osan 28 perustelukappaleen viimeisessä virkkeessä mainitaan muun muassa, ettei kyseinen direktiivi saisi vaikuttaa kansallisiin säännöksiin, jotka liittyvät sopimusten tekotapaan. Tästä seuraa, että kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on sovellettavan kansallisen oikeuden perusteella ratkaista, ovatko sen arvioitavaksi esitetyt seikat johtaneet sopimuksen tekemiseen, ja tarvittaessa määrittää sopimuksen tekoajankohta.
- 47 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee, että kansallisen oikeuden perusteella kyseisestä käytännöstä, jota on noudatettu keskeytyksettä vuodesta 2009, on tullut ”osa” A:n ja B:n sopimussuhdetta. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee lisäksi, että kyseisestä käytännöstä on tullut kyseisiä osapuolia sitova ennen 16.3.2013 ja se kuuluu siten ennen kyseistä ajankohtaa solmitun sopimussuhteen piiriin, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tarkistettava.

- 48 Sen on siten ratkaistava, onko sovellettavan kansallisen oikeuden perusteella katsottava, että joka kerta, kun B teki yksittäisen tavaratilauksen A:lta, tehtiin uusi sopimus, jolloin sopimus ei voi jäädä direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohdan nojalla kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, jos se tehtiin 16.3.2013 jälkeen. Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin sitä vastoin toteaa, että tällaisia yksittäisiä tilauksia ei ole pidettävä itsenäisinä sopimuksina vaan ennen 16.3.2013 tehdyn sopimuksen täytäntöönpanona, sopimuskokonaisuus jää kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, koska Suomen tasavalta on käyttänyt kyseisessä säännöksessä säädettyä mahdollisuutta.
- 49 Ensimmäiseen kysymykseen on kaiken edellä esitetyn perusteella vastattava, että direktiivin 2011/7 12 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat jättää kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle viivästyskorkojen ja perintäkuluja koskevan korvauksen maksamista koskevan sopimuskäytännön, kun kyseinen käytäntö on sovellettavan kansallisen oikeuden perusteella osa ennen 16.3.2013 tehtyä sopimusta. Ne yksittäiset tilaukset, joiden perusteella viivästyskorkoja ja korvausta perintäkuluista vaaditaan ja jotka on tehty kyseisen ajankohdan jälkeen, voidaan jättää direktiivin 2011/7 soveltamisalan ulkopuolelle sillä edellytyksellä, että niitä on sovellettavan kansallisen oikeuden perusteella pidettävä vain ennen 16.3.2013 tehdyn sopimuksen täytäntöönpanona. Jos tällaisia yksittäisiä tilauksia on kansallisen oikeuden perusteella pidettävä mainitun ajankohdan jälkeen tehtyinä itsenäisinä sopimuksina, niitä ei sitä vastoin voida jättää kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Toinen kysymys

- 50 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteleo lähinnä siltä varalta, että direktiiviä 2011/7 sovelletaan pääasialaan, onko sen 7 artiklan 2 ja 3 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä käytännölle, jonka mukaan velkoja ei peri alle kuukauden maksuviivästyksistä viivästyskorkoa eikä vaadi korvausta perintäkuluista, jos erääntyneiden saatavien pääoma maksetaan.
- 51 Direktiivin 2011/7 tavoitteena on sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjuminen, ja tällainen viivästys on saman direktiivin 12 perustelukappaleen mukaan sopimusrikkomus, joka on tehty velallisen kannalta taloudellisesti houkuttelevaksi alhaisen tai puuttuvan viivästyskoron vuoksi (tuomio 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, 24 kohta).
- 52 Kyseisen tavoitteen toteuttamiseksi direktiivillä 2011/7 ei kuitenkaan yhdenmukaisteta kattavasti kaikkia kaupallisiin toimiin liittyviä maksuviivästyksiä koskevia sääntöjä (tuomio 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 53 Direktiivissä 2011/7 säädetään nimittäin direktiivin 2000/35 tavoin vain tietyistä kyseistä alaa koskevista säännöistä, joihin kuuluvat viivästyskorkoja ja korvausta perintäkuluista koskevat säännöt (ks. vastaavasti tuomio 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, 26 kohta).
- 54 Jäsenvaltioiden on tältä osin direktiivin 2011/7 3 artiklan 1 kohdan ja 6 artiklan mukaan varmistettava, että yritysten välisissä kaupallisissa toimissa velkojalla, joka on täyttänyt velvoitteen ja joka ei ole saanut erääntyntä määrää ajoissa, on ilman, että maksumuistutus on tarpeen, oikeus viivästyskorkoon ja korvaukseen sille aiheutuneista perintäkuluista, paitsi jos velallinen ei ole vastuussa viivästyksistä.

- 55 Tätä varten jäsenvaltiot veloitetaan kyseisen direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säätämään, että erityisesti maksuaikaa, viivästyskorkoa tai perintäkuluja korvaamista koskevaa sopimusehtoa tai menettelyä joko ei voida panna täytäntöön tai että se antaa oikeuden vaatia vahingonkorvausta, jos sopimusehto on selvästi kohtuuton tai menettely on selvästi sopimaton velkojaa kohtaan. Lisäksi kyseisen 7 artiklan 1 kohdan soveltamisen osalta täsmennetään yhtäältä kyseisen artiklan 2 kohdassa, että sopimusehto tai menettely, jonka mukaan viivästyskorkoa ei voida periä, on katsottava selvästi kohtuuttomaksi tai sopimattomaksi, ja toisaalta sen 3 kohdassa, että sopimusehto tai menettely, jonka mukaan perintäkuluista ei voi saada korvausta 6 artiklan mukaisesti, oletetaan selvästi kohtuuttomaksi tai sopimattomaksi.
- 56 Kyseisistä säännöksistä ilmenee kuitenkin, että niillä rajoitetaan takaamaan se, että velkojalla on erityisesti direktiivin 2011/7 3 artiklan 1 kohdassa ja 6 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa oikeus vaatia viivästyskorkoa ja korvausta perintäkuluista. Kuten kyseisen direktiivin 28 perustelukappaleesta ilmenee, sillä, että tämä oikeuden epääminen sopimusteitse ei ole mahdollista, pyritään estämään sopimusvapauden väärinkäyttö velkojan, joka sopimuksen tekoajankohtana ei voi luopua tästä oikeudesta, vahingoksi (ks. analogisesti tuomio 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, 29 kohta).
- 57 Direktiivin 2011/7 7 artiklan 2 ja 3 kohdalla pyritään toisin sanoen välttämään se, että velkoja luopuisi viivästyskorosta tai perintäkuluja korvauksesta jo sopimusta tehtäessä eli hetkellä, jolloin se käyttää sopimusvapauttaan ja jolloin siis on riski siitä, että velallinen käyttäisi väärin kyseistä vapautta velkojan vahingoksi (tuomio 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, 30 kohta).
- 58 Sitä vastoin silloin, kun direktiivissä 2011/7 säädetyt edellytykset täyttyvät ja kun viivästyskorko sekä korvaus perintäkuluista ovat tulleet maksettaviksi, velkojalla täytyy sopimusvapautensa vuoksi olla vapaus luopua viivästyskorkoina ja perintäkuluja korvauksena maksettavista määristä erityisesti vastikkeeksi pääoman välittömästä maksamisesta. Tämä vahvistetaan lisäksi kyseisen direktiivin 16 perustelukappaleessa, jossa täsmennetään, ettei kyseisellä direktiivillä saisi velvoittaa velkojia perimään viivästyskorkoa (tuomio 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, 31 ja 32 kohta).
- 59 Niinpä direktiivistä 2011/7 ei ilmene, että se olisi esteenä sille, että velkoja luopuu vapaaehtoisesti oikeudestaan vaatia viivästyskorkoa ja korvausta perintäkuluista. Tällaisen luopumisen edellytyksenä on kuitenkin se, että se on todellakin vapaaehtoista, joten luopuminen ei saa merkitä velkojan sopimusvapauden väärinkäyttöä, joka voitaisiin lukea velallisen syyksi (tuomio 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, 33 ja 34 kohta).
- 60 Kun otetaan huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ilmaisemat epäilykset, on vielä lisättävä yhtäältä, että edellä tämän tuomion 56–59 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmeneviä oikeusohjeita voidaan soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa. Vaikka kyseisen oikeuskäytännön taustalla ollut oikeusriita koski yritysten ja viranomaisten välisiä liiketoimia, kun taas pääasiassa on kyse yritysten välisistä liiketoimista, on kuitenkin todettava, että kyseiset oikeusohjeet liittyvät direktiivin 2011/7 7 artiklan 2 ja 3 kohdan ulottuvuuteen ja että kyseisten säännösten mukaiset luonnehdinnat eivät eroa toisistaan kyseessä olevan kaupallisen toimen tyyppin mukaan. Toisaalta 28.1.2020 annetun tuomion komissio v. Italia (Maksuviivästysten torjumista koskeva direktiivi) (C-122/18, EU:C:2020:41) taustalla olleen asian osalta on riittävää todeta, että se koski kyseisen direktiivin 4 artiklan 3 ja 4 kohdan säännöksiä, joista pääasiassa ei ole kyse.

- 61 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ei ilmene, onko velkoja pääasiassa kyseessä olevalla käytännöllä luopunut edellä tämän tuomion 57–59 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla vapaaehtoisesti oikeudestaan vaatia viivästyskorjoja ja korvausta perintäkuluista. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, jonka yksinomaiseen toimivaltaan tosiseikkojen arviointi kuuluu, tehtävänä on siis ratkaista, voidaanko katsoa, että velkoja on käytännöllään, jonka mukaan kyseisiä korkoja ja korvauksia vastaavia määriä ei peritä, suostunut vapaaehtoisesti luopumaan korkoina ja korvauksena maksettavista määristä, miltä osin on täsmennettävä, ettei tällaista suostumusta voida ilmaista sopimuksen, jonka nojalla kyseiset maksut oli maksettava, tekohetkellä.
- 62 Toiseen kysymykseen on kaiken edellä esitetyn perusteella vastattava, että direktiivin 2011/7 7 artiklan 2 ja 3 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä käytännölle, jonka mukaan velkoja ei peri alle kuukauden maksuviivästyksestä viivästyskorjoa eikä vaadi korvausta perintäkuluista, jos erääntyneiden saatavien pääoma maksetaan, sillä edellytyksellä, että näin toimimalla velkoja on suostunut vapaaehtoisesti luopumaan viivästyskorkoina ja perintäkulojen korvauksena maksettavista määristä.

Oikeudenkäyntikulut

- 63 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 16.2.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/7/EU 12 artiklan 4 kohtaa

on tulkittava siten, että

jäsenvaltiot voivat jättää kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle viivästyskorjojen ja perintäkuluja koskevan korvauksen maksamista koskevan sopimuskäytännön, kun kyseinen käytäntö on sovellettavan kansallisen oikeuden perusteella osa ennen 16.3.2013 tehtyä sopimusta. Ne yksittäiset tilaukset, joiden perusteella viivästyskorjoja ja korvausta perintäkuluista vaaditaan ja jotka on tehty kyseisen ajankohdan jälkeen, voidaan jättää direktiivin 2011/7 soveltamisalan ulkopuolelle sillä edellytyksellä, että niitä on sovellettavan kansallisen oikeuden perusteella pidettävä vain ennen 16.3.2013 tehdyn sopimuksen täytäntöönpanona. Jos tällaisia yksittäisiä tilauksia on kansallisen oikeuden perusteella pidettävä mainitun ajankohdan jälkeen tehtyinä itsenäisinä sopimuksina, niitä ei sitä vastoin voida jättää kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

2) Direktiivin 2011/7 7 artiklan 2 ja 3 kohtaa

on tulkittava siten, että

ne eivät ole esteenä käytännölle, jonka mukaan velkoja ei peri alle kuukauden maksuviivästyksistä viivästyskorkoa eikä vaadi korvausta perintäkuluista, jos erääntyneiden saatavien pääoma maksetaan, sillä edellytyksellä, että näin toimimalla velkoja on suostunut vapaaehtoisesti luopumaan viivästyskorkoina ja perintäkulojen korvauksena maksettavista määristä.

Gratsias

Jarukaitis

Csehi

Julistettiin Luxemburgissa 20 päivänä lokakuuta 2022.

A. Calot Escobar
kirjaaja

D. Gratsias
jaoston puheenjohtaja